

Aleksandra Chlebicka, Przemysław Litwiniuk

Nowe ramy strategiczne dla polityki rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020

New strategic framework for rural development policy for 2014-2020

Trwają prace nad przygotowaniem ostatecznego kształtu regulacji dotyczących polityki europejskich w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Komisja Europejska przedstawiła między innymi propozycję nowego instrumentu koordynacji polityk, tzw. Wspólnych Ram Strategicznych (Common Strategic Framework), które miałyby przyczynić się do lepszej integracji wertykalnej i horyzontalnej polityk europejskich, w tym polityk wspierających rozwój obszarów wiejskich. Celem artykułu było przedstawienie ewolucji struktury finansowania rozwoju obszarów wiejskich oraz architektury Wspólnych Ram Strategicznych i skutków ich wprowadzenia dla programowania drugiego filara Wspólnej Polityki Rolnej.

Wstęp

W miarę jak zmieniało się postrzeganie obszarów wiejskich w politykach unijnych i podejście do stymulacji ich rozwoju, zmieniały się instrumenty wsparcia, a także zakres i struktura ich finansowania. Początki wsparcia rozwoju obszarów wiejskich (ROW) miały miejsce w ramach polityki spójności, następnie nabierały coraz większego znaczenia już w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, tworząc obok interwencji rynkowej i płatności bezpośrednich (I filar WPR) podstawę jej funkcjonowania (II filar WPR). Dotychczasowe wsparcie kierowane na unijne obszary wiejskie stymuluje korzystne przeobrażenia i hamuje negatywne zjawiska, w tym zwłaszcza w obszarze podnoszenia konkurencyjności rolnictwa i obszarów wiejskich, podnoszenia jakości życia na wsi czy budowania kapitału społecznego, na co wskazuje bogata literatura.¹

W ocenie Komisji Europejskiej wsparcie wymaga jednak lepszej integracji z ogólną strategią rozwoju Unii Europejskiej, a także większej koordynacji

¹ Między innymi wyniki projektu Assessing the impact of rural policies (incl. LEADER), FP 7 Project no. 213034 z 2011 r., <http://www.rudi-europe.net/reportspublications.html>; Kinsella, J., Renting, H., Gorman, M., Knickel, K. and Roep, D. (2006): The Driving Forces of Rural Development: a Comparative Analysis, in: O'Connor, D., Renting, H., Gorman, M. and Kinsella, J. (eds.), Driving Rural Development: Policy and Practice in Seven EU Countries, Van Gorcum, Assen, The Netherlands; raport Study on Employment, Growth, Innovation in Rural Areas (2010), Rotterdam, http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/employment/full-text_en.pdf; raport Fundeko Wpływ Wspólnej Polityki Rolnej I Polityki Spójności na rozwój obszarów wiejskich, 2011; raport IBS Ocena wpływu realizacji PROW 2007-2013 na gospodarkę Polski, 2011

i harmonizacji funduszy zapewniających wsparcie rozwoju obszarów wiejskich. Lepsza integracja polityk unijnych w układzie pionowym (harmonizacja) oraz w układzie poziomym (koordynacja) umożliwiłaby osiąganie efektów synergicznych oddziaływania poszczególnych programów, instrumentów i działań. Narzędziem realizacji tego celu ma być przedstawiony przez Komisję Europejską w październiku 2011 r. projekt utworzenia Wspólnych Ram Strategicznych (WRS).

Celem artykułu jest przedstawienie nowego instrumentu Wspólnych Ram Strategicznych na tle ewolucji podejścia do obszarów wiejskich i struktury ich finansowania. Ponadto, przedyskutowano znaczenie WRS dla przyszłego programowania polityk rozwoju obszarów wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem II filara WPR.

Ewolucja podejścia do wsparcia ROW i zmiany w strukturze jego finansowania

Polityka Unii Europejskiej wobec obszarów wiejskich na początku swego funkcjonowania koncentrowała się na problemach strukturalnych sektora produkcji rolnej, tak by w toku przeprowadzanych reform WPR stać się polityką nakierowaną również na inne, pozaprodukcyjne funkcje rolnictwa. Taka ewolucja odzwierciedla przejście w kierunku nowego paradygmatu rozwoju obszarów wiejskich, opartego na pojęciu wielofunkcyjności obszarów wiejskich.² Zgodnie z tym podejściem, inne sektory poza rolnictwem pełnią ważną rolę odnośnie do budowania konkurencyjności obszarów wiejskich. W rezultacie, międzysektorowe finansowanie jest postrzegane za bardziej efektywne dla rozwoju obszarów wiejskich, niż dopłaty dla gospodarstw. Nowe podejście oznacza także zmianę z egzogenicznego modelu rozwoju obszarów wiejskich, na endogeniczny. Oznacza to, że polityka rozwoju ukierunkowana na obszary wiejskie powinna wzmacniać wewnętrzny potencjał obszarów wiejskich, przyczyniając się do budowania przewagi konkurencyjnej w oparciu o specyficzne cechy obszarów, przy jednoczesnym zachowaniu ich walorów kulturowych i przyrodniczych.³

Nowe podejście do wspierania rozwoju obszarów wiejskich jest coraz bardziej widoczne w zmianach priorytetów wsparcia oraz w strukturze finansowania rozwoju obszarów wiejskich w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Do końca 2006 roku głównym źródłem finansowania polityki rozwoju obszarów wiejskich był Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR). Fundusz ten składał się z dwóch sekcji: Sekcji Gwarancji – finansowanie działań interwencyjnych w ramach WPR i płatności bezpośrednich (I filar) oraz Sekcji Orientacji – z tej części finansowane były przekształcenia w rolnictwie i działania dotyczące rozwoju obszarów wiejskich w poszczególnych państwach UE (instrument polityki strukturalnej – II filar).⁴

Od 2007 r. Wspólna Polityka Rolna jest finansowana za pomocą dwóch oddzielnych europejskich funduszy rolniczych: Europejskiego Funduszu Rolniczego

² Reinventing Rural Policy, Policy Brief, OECD, 2006, s.12

³ G. Nemes, The politics of rural development in Europe, Institute of Economics Hungarian Academy of Sciences KTI/IE Discussion Papers 2005/5, s. 4-7

⁴ Rozporządzenie Rady(WE) NR 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej.

Gwarancji (służącego finansowaniu instrumentów rynkowych i pozostałych działań na rzecz rolnictwa) i Europejskiego Funduszu Rolniczego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), wspierającego programy rozwoju wsi. EFRROW zastąpił dotychczas funkcjonujący II filar Sekcji Gwarancji oraz Sekcję Orientacji przejmując ich zadania i środki. EFRROW stał się znaczącą pozycją wydatkową w budżecie UE. Spowodowało to, że decydenci z UE i Państw Członkowskich zainteresowali się oddziaływaniem tych wydatków na obszary wiejskie w Europie. W związku z tym Komisja Europejska ustanowiła Wspólne Ramy Monitorowania i Oceny (CMEF) jako strategiczną i uproszczoną metodę oceny efektów PROW. Różne zasady programowania, finansowania, sprawozdawczości, kontroli i oceny efektywności (przez sekcje Orientacji i Gwarancji) w okresie programowania na lata 2000-2006 spowodowały wzrost obciążenia administracyjnego państw członkowskich i Komisji, natomiast zmniejszyły spójność i przejrzystość działań prowadzonych w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich. W stosunku do wcześniejszego sposobu finansowania WPR utworzenie jednego funduszu oraz jednego zestawu zasad finansowania i programowania było dużym uproszczeniem polityki rozwoju obszarów wiejskich.⁵

Zakładano, że EFRROW będzie wspierał zrównoważony rozwój obszarów wiejskich na terenie całej Wspólnoty, uzupełniając polityki wsparcia rynku i wsparcia dochodów w ramach WPR, politykę spójności oraz wspólną politykę rybołówstwa dla realizacji strategicznych celów Unii Europejskiej. Jednakże przyjęta jako narzędzie realizacji Strategii Lizbońskiej metoda otwartej koordynacji (open co-ordination method) okazała się wysoce nieefektywna. Otwarta metoda koordynacji jest zaliczana do tzw. „miękkich” sposobów koordynacji polityk, w odróżnieniu od metod bardziej restrykcyjnych i regulowanych, nie ma ona charakteru wiążącego prawnie. Praktycznie metoda ta polega na tym, że najpierw na poziomie unijnym ustala się cele do realizacji, a następnie każdy kraj członkowski decyduje, jak będzie je realizował na poziomie krajowym, jak i regionalnym.⁶ Diagnoza podstawowych problemów koordynacji EFRROW i EFRROW wskazuje na następujące obszary:⁷

- różne cele, podstawy prawne i zasady działania;
- różne podmioty odpowiedzialne za zarządzanie;
- niespójne harmonogramy realizacji;
- brak wspólnej strategii;
- trudności w stosowaniu wielu źródeł finansowania.

Podobne wnioski w zakresie pionowej i poziomej integracji polityk europejskich Komisja Europejska wysnuła w odniesieniu do koordynacji innych polityk unijnych. W związku z tym podjęto prace nad znalezieniem lepszego sposobu na integrację polityk z założeniami strategii Europy do 2020 oraz lepszego koordynacji pomiędzy poszczególnymi politykami.

⁵ P. Bajek i inni, WPR. Nowoczesna polityka rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, FAPA, Warszawa, s.70

⁶ P. Albiński, W. Bołkunow, M. Chrzanowski, K. Marczewski, K. Piech, A. Wasilewska, Polityki Unii Europejskiej w kontekście polskiej polityki gospodarczej, SGH, Warszawa 2008, s. 73

⁷ F. Mantino, M. Bolli, P. Fagiani, S.Tarangoli, Report on Policy Delivery Systems and their relations with types of governance models, raport z projektu Assessing the impact of rural development policies finansowanego przez 7PR, http://www.rudi-urope.net/uploads/media/RuDI_WP3_D_3_3.pdf

Wspólne Ramy Strategiczne (WRS) a programowanie polityk rozwoju obszarów wiejskich

W październiku 2011 roku Komisja Europejska przedstawiła pakiet projektów rozporządzeń dotyczących kształtu polityki spójności w okresie 2014-2020. Oprócz propozycji sześciu rozporządzeń szczegółowych dotyczących stricte polityki spójności, znalazła się w nim również propozycja rozporządzenia ogólnego, które ustanawia wspólne przepisy dla pięciu funduszy, tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybołówstwa (EFRM) – tzw. rozporządzenie dla funduszy Wspólnych Ram Strategicznych 2014-2020.⁸ Zgodnie z projektem budżetu Unii Europejskiej na lata 2014-2020, WRS obejmą fundusze stanowiące w sumie ponad 40% unijnego budżetu (tabela 1).

Tabela 1. Planowany udział Funduszy WRS w budżecie UE na 2014-2020

	finansowanie w miliardach euro 2014-2020	udział w budżecie UE na 2014-2020 w %
Europejski Fundusz Rolniczy na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	89,9	8,8
Europejski Fundusz Morski i Rybołówstwo (EFRM)	6,7	0,7
Fundusz Spójności (FS)	68,7	6,7
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)		
współpraca terytorialna	11,7	1,1
regiony oddalone i słabo zaludnione	0,9	0,1
EFRR+ Europejski Fundusz Społeczny (EFS)		
Regiony konwergencji	162,6	15,8
Regiony przejściowe	39,0	3,8
Konkurencyjność regionów	53,1	5,2
Całkowity budżet WRS	432,6	42,2
Całkowity budżet UE	1 025,0	100,0

Zródło: obliczenia własne na podstawie Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Budżet z perspektywy „Europy 2020”, COM(2011)500 Final

Wspólne Ramy Strategiczne mają przełożyć strategię Europa 2020 na język polityk wspólnotowych i realizujących je funduszy strukturalnych. Strategia Europa 2020 zakłada inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, a jej najważniejsze cele w perspektywie 2020 roku to:⁹

⁸ Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006

⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_pl.htm

- zatrudnienie kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lat na poziomie 75%;
- 3% produktu krajowego brutto UE zainwestowane w badania i rozwój;
- sukces w osiągnięciu celów w zakresie klimatu i energii, tzn. minimum dwudziestoprocentowa redukcja emisji dwutlenku węgla, rozszerzenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do 20% oraz wzrost efektywności energetycznej o 20%;
- przynajmniej 40% osób młodego pokolenia uzyska wyższe wykształcenie, a do 10% mniej spośród nich przedwcześnie skończy naukę szkolną;
- przynajmniej o 20 mln osób zmniejszy się liczba osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Silniejsza koordynacja ma prowadzić do większej mobilizacji państw członkowskich do wysiłku na rzecz osiągnięcia założeń strategii Europa 2020. Zgodnie z projektem rozporządzenia WRS zawierają m.in. opis kluczowych działaniach każdego z proponowanych jedenastu celów tematycznych, zasady horyzontalne i cele strategicznych funduszy, mechanizmy koordynacji między różnymi funduszami. Do wspomnianych celów strategicznych określonych w WRS należą:

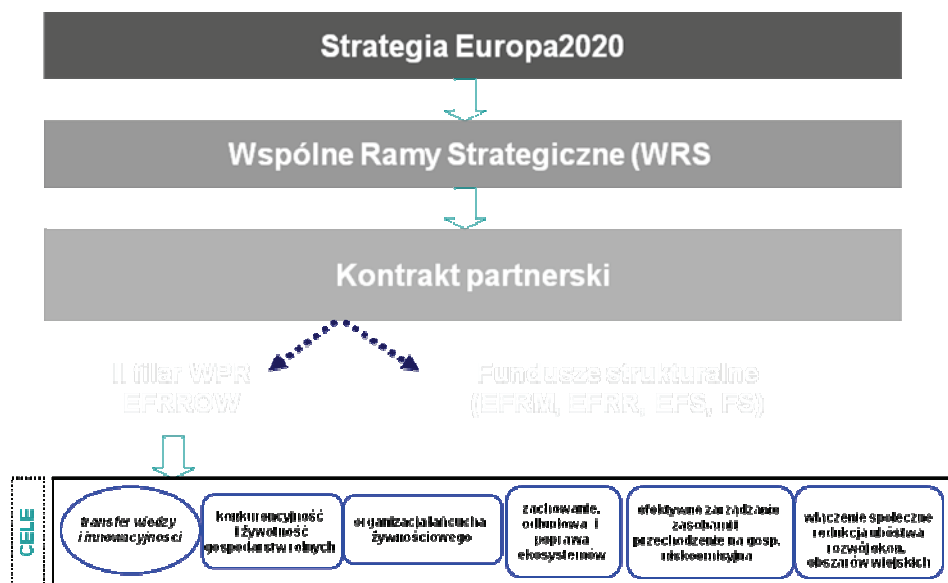
- wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji;
- zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR);
- wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- promowanie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem;
- ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów;
- promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych;
- wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników;
- wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem;
- inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie;
- wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej.

Cele tematyczne są przekładane na priorytety specyficzne dla każdego funduszu objętego zakresem wspólnych ram strategicznych i określane w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy.

Na poziomie krajowym cele przedstawione w WRS mają być przełożone na tzw. umowy partnerskie (kontrakty partnerskie). Umowa partnerska to rodzaj kontraktu, w którym państwa członkowskie UE wskazują, w jaki sposób osiągną swoje cele rozwojowe przy pomocy funduszy Unii Europejskiej w obszarze polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i rybołówstwa. Kontrakt partnerski ma łączyć cele Strategii Europa 2020 z celami Strategii Rozwoju Kraju. Dopiero po wyznaczeniu wspólnych celów (europejskich i krajowych) powinno mieć miejsce przygotowanie programów operacyjnych, w tym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. W tej sytuacji

kontrakt partnerski pełnić będzie rolę kierunkową dla PROW. Kolejne poziomy architektury ram polityki rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020 przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Ramy polityki rozwoju obszarów wiejskich w perspektywie finansowej 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne

W październiku 2011 roku, Komisja przedstawiła równoległe pakiet propozycji rozporządzeń określający przyszły kształt WPR, a wśród nich rozporządzenie dotyczące rozwoju obszarów wiejskich w latach 2014-2020.¹⁰ Jeśli chodzi o priorytety programu obszarów wiejskich, to w propozycji rozporządzenia określono trzy cele przekrojowe: konkurencyjność rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Następnie przełożono je na szesć następujących priorytetów:

- 1) ułatwianie transferu wiedzy i innowacji;
- 2) poprawa konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
- 3) poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
- 4) odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Bruksela, dnia 12.10.2011., KOM(2011) 627

- 5) wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną;
- 6) zwiększanie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Priorytetom podporządkowane zostały z kolei działania przewidziane w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Tym samym w nowym PROW nie będzie dotychczasowych czterech osi. Każde działanie w ramach PROW ma służyć realizacji co najmniej jednego z wyżej wymienionych sześciu priorytetów.

Obecnie trwają prace nad zarysem projektu umowy partnerskiej pod egidą Ministerstwa Rozwoju Regionalnego. Przyjęcie umowy partnerskiej pomiędzy Komisją Europejską, a państwem członkowskim powinno teoretycznie przełożyć się na zmniejszenie obciążeń biurokratycznych związanych z przyjmowaniem różnych programów operacyjnych.¹¹

Nowe elementy podnoszące efektywność programowania polityki rozwoju obszarów wiejskich po 2013 r.

We Wspólnych Ramach Strategicznych można wskazać kilka mechanizmów mających na celu podnoszenie efektywności interwencji polityk, również w zakresie wspierania rozwoju obszarów wiejskich. Jednym z nich jest wprowadzenie tzw. „warunkowości”. Będą się na nią składać uwarunkowania obejmujące warunki ex ante, które muszą być spełnione zanim nastąpi wypłata środków, oraz warunki ex post, które uzależnią uwolnienie dodatkowych środków od osiągniętych wyników. Warunkowość ex-ante polega na tym, że określony zostanie pewien poziom stanu początkowego danego obszaru aby zapewnić niezbędne warunki ramowe dla efektywnego wykorzystania wsparcia Unii Europejskiej. Warunki ex ante określono w aneksie do rozporządzenia, w którym przyporządkowano co najmniej jeden warunek do każdego z 11 strategicznych celów. Dla przykładu, warunkiem ex-ante dla celu „Ochrona środowiska i promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów” jest istnienie w państwie członkowskim polityki w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników do efektywnego korzystania z zasobów wodnych. Jeśli chodzi o uwarunkowania ex post, to stworzona zostanie rezerwa w kwocie wynoszącej 5% budżetu odpowiednich funduszy, która zostanie odłożona i przydzielona państwom członkowskim na podstawie wyników średniookresowej oceny wykonania celów. Nieosiągnięcie celów pośrednich może prowadzić do zawieszenia środków, a poważne braki w osiągnięciu celów programu mogą skutkować anulowaniem przyznanych środków.

Ponadto w WRS wprowadza się tzw. makrowarunkowość, mającą na celu zapobieganie sytuacji, w której skuteczność środków jest osłabiana przez niestabilną politykę makroekonomiczną. W ustanawianiu warunków chodzi zatem o to, aby KE uzyskała dodatkowy instrument służący podnoszeniu efektywności działań w konkretnej dziedzinie (np. rozwoju obszarów wiejskich), a nie dodatkowe narzędzia stymulujące

¹¹ Warunki strategiczne dla polityki spójności 2014-2020 dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, PSDB, Warszawa, 2011

wprowadzanie w państwach członkowskich rozwiązań należących do dziedzin, z których każda ma odrębny system wdrażania.

Kolejnym ważnym elementem, który ma docelowo zwiększać efektywność wydatkowanych funduszy objętych WRS ma być ukierunkowanie na potrzeby rozwojowe na poziomie subregionalnym i lokalnym. Aby zwiększyć efektywność przeprowadzenia wielowymiarowych i międzysektorowych interwencji, Komisja proponuje między innymi wzmocnienie inicjatyw kierowanych przez lokalną społeczność, ułatwienie realizacji zintegrowanych strategii rozwoju lokalnego oraz utworzenie lokalnych grup działania, w oparciu o doświadczenie płynące z podejścia LEADER.

Podsumowanie

Analizując podejście do rozwoju obszarów wiejskich i strukturę jego finansowania można stwierdzić, że wprowadzenie Wspólnych Ram Strategicznych oznacza powrót do wspólnego programowania strategicznego obejmującego instrumenty polityki spójności, II filara Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Morskiej i Rybołówstwa. Na poziomie WRS będzie następować przełożenie celów ogólnych i szczegółowych ogólnej strategii rozwojowej UE, tzw. Europa 2020, na realizację polityki rozwojowej finansowanej z funduszy objętych Ramami. Z kolei kontrakt partnerski obejmuje kwestie specyficzne dla każdego kraju członkowskiego osobno.

Zapewnienie integracji i komplementarności działań WPR oraz polityki spójności jest niezbędne dla zapewnienia zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Objęcie EFRROW i EFMR Wspólnymi Ramami Strategicznymi oraz Umową Partnerską ułatwi właściwe ukierunkowanie i skoordynowanie wsparcia obszarów wiejskich, w szczególności ich powiązań z obszarami miejskimi z poszczególnych funduszy objętych WRS.

Wdrożenie Wspólnych Ram Strategicznych po raz pierwszy może przyczynić się do wydłużenia prac przygotowawczych do nowej perspektywy finansowej w krajach członkowskich, co może skutkować późnym uruchomieniem nowej perspektywy finansowej. Może to też doprowadzić do skrócenia czasu potrzebnego na rozważne przygotowanie programów operacyjnych, które miałyby obowiązywać w okresie 2014-2020.

Dalszym krokiem w kierunku poprawy spójności i komplementarności tych funduszy powinna być harmonizacja i koordynacja zasad ich wdrażania oraz zapewnienie spójności terminologicznej w takich obszarach jak programowanie, monitoring i ewaluacja.

Literatura

1. Albiński P. i inni, Polityki Unii Europejskiej w kontekście polskiej polityki gospodarczej, SGH, Warszawa 2008, s. 73
2. Bajek P. i inni, WPR. Nowoczesna polityka rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, FAPA, Warszawa, s.70
3. Mantino F., Bolli M., Fagiani P., Tarangioli S., Report on Policy Delivery Systems and their relations with types of governance models, raport z projektu Assessing the impact of rural

- development policies finansowanego przez 7PR, http://www.rudi-urope.net/uploads/media/RuDI_WP3_D_3_3.pdf
4. Nemes G., The politics of rural development i Europe, Institute of Economics Hungarian Academy of Sciences KTI/IE Discussion Papers 2005/5, s. 4-7
 5. Reinventing Rural Policy, Policy Brief, OECD, 2006, s.12
 6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Bruksela, dnia 12.10.2011., KOM(2011) 627
 7. Rozporządzenie Rady(WE) NR 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej.
 8. Warunki strategiczne dla polityki spójności 2014-2020 dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, PSDB, Warszawa, 2011
 9. Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego objętych zakresem wspólnych ram strategicznych oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1083/2006.

Summary

The European Commission has adopted draft legislative packages which will frame European policies for a new financial perspective of 2014-2020. Among them, European Commission introduced a new instrument called Common Strategic Framework to reinforce horizontal and vertical coordination between policies, including policies for rural development. The aim of the article was to discuss the evolution of the structure of EU funds supporting rural development and the architecture of Common Strategic Framework and its impact on programming of the second pillar of the Common Agricultural Policy.

Informacje o autorach:

dr Aleksandra Chlebicka,

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw
02-787 Warszawa, ul. Nowoursynowska 166
e-mail: aleksandra_chlebicka@sggw.pl

dr Przemysław Litwiniuk

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Polityki Europejskiej, Finansów Publicznych i Marketingu
02-787 Warszawa, ul. Nowoursynowska 166
e-mail: przemyslaw_litwiniuk@sggw.pl